

1.

**ASRINI AŞAN MÜSLÜMAN DÂHİ
ABDURRAHMÂN EL-HÂZİNÎ**

XII. yy da yaşayan ve hayatı boyunca fizik, kimya, matematik, felsefe ve astronomi bilimleriyle ilgilenen el Hâzîni Newton'dan 5 asır önce, "her cismi yer kürenin merkezine çekilen bir güç" olduğunu; Roger Bacon'dan ise bir yüzyıl önce, "dünyanın merkezine doğru Yaklaştıkça, suyun yoğunlaştığı" fikrini ortaya attı.

Buna göre;

- I. Pozitif bilimlere ilgi duyan bir bilim insanıdır.
- II. Günümüz modern biliminin temellerini asırlar öncesinde atmıştır.
- III. Yaptığı çalışmalar tıp biliminin gelişmesine katkı sağlamıştır.

sonuçlarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) I ve II
C) I ve III D) I, II ve III

2. Harezmi'de doğup Bağdat'ta yaşamış olan Harezmi matematik astronomi ve coğrafya alanlarında çalışmalar yapmış bir Türk-İslam bilginidir. Harezmi tüm dünyada cebirin babası olarak tanınır. Matematikte 0 rakamı ilk kez Harezmi tarafından kullanılmıştır.

Verilen bilgilere göre,

- I. Sosyal bilim dallarında da çalışmaları vardır.
- II. Harezmi Cebirin temellerini atan bilim insanıdır.
- III. Matematik biliminin gelişmesinde Türk-İslam bilginlerinin etkisi vardır.

yargılarından hangilerine ulaşabiliriz?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

3. Sosyal bilgiler öğretmeninin Kâtip Çelebi'nin eseri nedir sorusuna aşağıdaki öğrencilerden hangisi doğru cevap vermiştir?

- A) Mukaddime
B) Cihannüma
C) Kitab-ül Hiyel
D) Kitabı Bahriye

4. UNESCO'nun 25 dilde çıkardığı Canri Dergisi 1974 Haziran sayısını Birûnî'ye ayırdı. Kapak fotoğrafının altına "1000 yıl önce Orta Asya'da yaşayan deha Birûnî; Astronom, Tarihçi, Botanikçi, Eczacı, Jeolog, Şair, Matematikçi; Coğrafyacı ve Hümanist diye yazılarak tanıtıldı.

Yukarıdaki haberden Birûnî ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Günümüzden yaklaşık bin yıl önce yaşamıştır.
B) Tüm eserleri günümüze kadar ulaşmıştır.
C) Farklı alanlarda çalışmalar yapmıştır.
D) Günümüzde de tanınan bir bilim insanıdır.

5. Astronomi, müzik, mühendislik alanlarında çalışmalar yapan İbni Firnas planör yaparak uçmaya deneyen ilk bilim insanlarından biridir. İbni Firnas, ilk denemesindeki başarısızlığına rağmen tasarımı geliştirerek ikinci denemede on dakikadan fazla uçmayı başarmış ve böylece Türk İslam bilginleri arasında uçabilen ilk kişi olmuştur.

Bu bilgilerden yararlanarak İbni Firnas ile ilgili;

- I. Başarısızlık karşısında pes etmemiştir.
- II. Birçok alanda çalışmalar yapmıştır.
- III. Astronomi alanında çalışma yapan ilk bilim insanıdır.

bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve III
C) II ve III D) I, II ve III

6.

- "Sıfır" rakamını ilk defa kullandı.
- "El-Kânûn Fi't-Tıbb" (Tıp Kanunu) adlı, beş ciltten oluşan ansiklopedik bir kitap yazdı.
- Kitâbı Bahriyye (Denizcilik Kitabı) adlı eserinde; Amerika'nın keşfinden, Dünya'nın küre biçiminde olduğundan bahsetti ve denizcilikle ilgili gerekli bilgilere yer verdi.

Yukarıda hangi bilim insanı ile ilgili bilgi verilmemiştir?

- A) Piri Reis B) İbni Sînâ
C) Harezmi D) Fârâbi

7.

Harezmi: Matematik, astronomi ve coğrafya bilginidir. Matematik alanında yaptığı çalışmalarla "cebir" bilimini geliştirip sistemleştirmiş, matematiğin ayrı bir bilim dalı olarak var olmasını sağlamıştır.

İbni Sînâ: Tıp, felsefe ve diğer bilimlerdeki çalışmalarıyla tanınır. Özellikle tıp alanında yazmış olduğu "El-Kânûn Fi't- Tıb" (Tıp Kanunu) adlı eseri, Doğu ve Batı ülkelerinde uzun yıllar okutulmuştur.

Bu bilgilere göre Harezmi ve İbni Sînâ'nın;

- I. Aynı dönemde yaşamış olmaları,
- II. Çalışmalarının evrensel nitelik taşıması,
- III. Benzer alanlarda eserler vermeleri,
- IV. Çok yönlü çalışmalar yapmaları

ortak özellikleri arasında hangileri gösterilebilir?

- A) I ve II B) I ve III
- C) II ve IV D) III ve IV

8.

- Astronomi, müzik, mühendislik alanlarında çalışmalar yaptı. Bir planör yaparak uçmayı denedi.
- Deney ve gözleme büyük önem vererek hassas teraziler, yer çekimi, basınç gibi konularda çalışmalar yaptı.
- Mekanik Mühendisliğinin kurucusudur. Günümüzde kullanılan birçok robotun örneklerini yaptı.

Yukarıda hangi bilim insanının çalışmalarını hakkında bilgi verilmemiştir?

- A) Cezerî B) İbni Heysem
- C) Hâzinî D) İbni Firnas

9. Timur Devletinden Akkoyunlu Devletine oradan da Fatih Sultan Mehmet tarafından İstanbul'a davet edilerek Ayasofya medresesine müderris olmuştur.

Hakkında bilgi verilen bilim insanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ali Kuşçu B) Uluğ Bey
- C) Farabi D) Harezmi

10. Evliya Çelebi'nden öğrendiğimize göre XVII. yüzyılda Sarayburnu'nda yapılan şenlikler sırasında Lagari Hasan Çelebi, kendi icadı olan yedi kollu bir fişegi barut macunları ile doldurup bindikten sonra, fişeklerin ateşlenmesiyle gökyüzüne doğru fırlatılır. 250-300 metre havalanan ve 20 saniye kadar havada kalmasıyla roket çalışmalarını ilk başlatan kişi olmuştur.

Verilen metne göre Lagari Hasan Çelebi'nin hangi alanda çalışmalar yaptığını söyleyebiliriz?

- A) Astronomi
- B) Matematik
- C) Coğrafya
- D) Biyoloji

11. Hem bilgin, sanatçı, devlet adamı hem de hukukçu ve düşünür olan İslam biliminin ve evrensel zekânın büyük siması İbni Haldûn (1332-1406) XIV. yüzyılda, medeniyetlerin yükselişi ve çöküşünün tarihi ve sosyolojisiyle ilgili abidevi bir eser kaleme alıyordu. Batı'nın henüz sadece olayları anlatıp not eden vakanüvislerinin olduğu bir dönemde İbni Haldûn şöyle yazıyordu :

"Genel sebeplerin kapısından özel olayların incelemesine girerek beşer tarihini açıklayıcı bir anlatımla ele alıyorum. Siyasi olayların sebeplerini ve köklerini belirliyorum. Bizim bu konuyu ele alış tarzımız yeni bir bilim oluşturacaktır."

Verilen metinde bahsedilen eser aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Mukaddime
- B) Kitabı Bahriye
- C) Kitabü'l-Hiyel
- D) Cihannüma

12. Batıların Alhazen diye bildikleri, 965'te Basra'da doğan ve 1039'da Kahire'de ölen ----, büyük matematikçi, astronom ve mühendis olduğu gibi, göz hekimi olarak da gözün ilk anatomik yapısını ortaya koymuştur. ----- üzerindeki çalışmaları ile deneysel bilimin yolunu açmıştır.

Verilen metindeki noktalı yerlere sırası ile aşağıdakilerden hangileri getirilirse doğru olur?

- A) İbni Sînâ - Tıp
B) İbni Heysem - Optik
C) İbni Haldûn - Felsefe
D) İbni Firnas – Uçuş

13.

Ali Kuşçu: Ay'ın haritasını çıkardı ve İstanbul'un enlem ve boylamlarını hesaplayarak çeşitli güneş saatleri yaptı.

İbni Sînâ: İlk defa sonda aletini kullandı ve damar içi şırıngasını yaptı.

Piri Reis: Kitab-ı Bahriye adlı eserinde Akdeniz limanlarını tanıttı.

Verilen bilgilere göre Türk-İslam bilginlerinin çalışma yaptığı bilimler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Tıp B) Astronomi
C) Coğrafya D) Fizik

14. Ünlü tıp bilgini ve filozofudur. Batılılar tarafından 'Avicenna' olarak tanınır. Tıp alanında yaptığı çalışmalar üzerine "El Kanun Fi-t Tıb"(Tıbbın Kanunu) eserini yazmıştır. Bu eser Avrupa'da uzun yıllar boyunca tıp eğitimi için kullanılmıştır.

Yukarıda verilen bilgiler hangi Türk-İslam bilginiyle ilgilidir?

- A) Cezeri B) Farabi
C) İbni Sina D) Katip Çelebi

15.

- El Kanun Fi't Tıb(Tıbbın Kanunu) eserini yazan ünlü tıp bilgini.
- Amerika kıtasını da içine alan bir dünya haritası çizen denizcidir.
- Cebir biliminin kurucusudur. İlk kez sıfırı kullanan matematik bilgini.
- Batı dünyasında 'Avicenna' olarak bilinir.

Yukarıdaki ifadeler Türk- İslam bilginleri ile eşleştirildiğinde hangisi boş kalır?

- A) Cezeri B) İbni Sina
C) Harezmi D) Piri Reis

16. Astronomi, fizik ve kimya bilginiyim. Ölçü ve tartı aletleriyle ilgili çalışmalar yaptım. Hassas terazilerin mucidi olarak biliniyorum. Newton'dan çok önce "Her cismi yerkürenin merkezine doğru çeken bir gücün olduğunu" ve Bacon'dan önce "Dünyanın merkezine doğru yaklaştıkça suyun yoğunlaştığını" ifade etmişim. Bilin bakalım ben kimim?

Yukarıda kendini tanıtan Türk- İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Farabi B) İbni Haldun
C) Ali Kuşçu D) Hazini

17.

- Mekanik mühendisliği konusunda çalışmalar yapan bir bilim insanıdır.
- İlk robotu yapıp çalıştırdığı kabul edilmektedir.
- "Olağanüstü Mekanik Araçların Bilgisi" isimli ünlü eserinde 50'den fazla cihazın çizimini yapmıştır.

Yukarıda anlatılan Türk - İslam bilgini aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Cezeri B) Hazini
C) İbni Sina D) Kâtip Çelebi

18.

- I. Harezmi: Matematik
II. İbni Sina: Tıp
III. İbni Haldun: Astronomi
IV. Cezeri: Mekanik

Yukarıda verilen bilim insanları ve öne çıktıkları alanlardan hangileri doğrudur?

- A) I ve II B) I ve III
C) I, II ve IV D) I, III ve IV

19.

- "Tıbbın Kanunu" isimli kitabım Avrupa'da başvuru kitabı olarak kullanılmıştır.
➤ Mikroskop keşfedilmeden önce mikropların varlığından bahsettim.

Yukarıda bazı çalışmalarından bahseden Türk- İslam medeniyetine büyük katkıları bulunmuş olan bilim insanı kimdir?

- A) Farabi B) İbni Sina
C) Harezmi D) Cezeri

20.

Necip: En önemli eseri Mukaddimedir.

Selim: Fikirleri ile sosyal bilimlerin öncüsü olarak kabul edilir.

Zehra: "Muallim-i Sani" ikinci öğretmen olarak kabul edilir.

Umut Öğretmen'in, İbni Haldun ile ilgili sorusuna aşağıdaki öğrencilerden hangileri doğru cevap vermiştir?

- A) Necip B) Necip ve Zehra
C) Necip ve Selim D) Selim ve Zehra

21.

I. Hassas teraziyi icat eden bilim insanıdır.

II. "x" simgesini matematik bilimine kazandıran bilim insanıdır.

III. İstanbul'un enlem ve boylam derecesini belirlemiştir.

Verilen bilgiler ile Türk-İslam medeniyetlerinde yetişen bilim insanları eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

- A) Ali Kuşçu B) Harezmi
C) Hazini D) Cezeri

CEVAP ANAHTARI

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	D	B	B	A	D	C	B	A	A
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20-21
A	B	D	C	A	D	A	C	B	C-D

İl ÖDM sorularından derlenmiştir...
Emeği geçen tüm öğretmenlerimize sonsuz teşekkürler...

